خبر

«دِرب» نماینده ایران در «بوسان»

فیلم «دِرب» هادی محقق برای رقابت در بخش جیسئوک بیست‌وهفتمین دوره جشنواره فیلم بوسان انتخاب شد.
امسال در بخش جیسئوک جشنواره که به آثار فیلمسازان آسیایی اختصاص دارد، هشت فیلم انتخاب شده‌اند که در کنار درب فیلم‌های دیگری چون «تغییر» ساخته یالکین توپچیف از ازبکستان، «دسامبر» به کارگردانی آنشال کاهوان از ژاپن، «زندگی و زندگی» ساخته علی قوی‌تن از ایران، «داستانگو» به کارگردانی آنانت نارایان ماهدوان از هند، «هفده‌نفر» ساخته پریتوی کانانور از هند، «شش‌شخصیت» ساخته ام. ال. باندوانوف دِواکولا از تایلند و «یک بال و یک دعا» به کارگردانی لی کوانگوک از کره‌جنوبی رقابت می‌کنند.
این بخش مختص فیلمسازانی است که در کارنامه کاری‌شان سه فیلم یا بیشتر از آن کارگردانی کرده‌اند.
درب ساخته هادی محقق به تهیه‌کنندگی رضا محقق که در بخش سودای سیمرغ چهلمین جشنواره فیلم فجر نیز حضور داشت و موفق به دریافت دیپلم افتخار جایزه ویژه هیات داوران شد، روایتگر مامور اداره برقی است که قرار است برق خانه‌ای تک و دورافتاده را وصل کند.
هادی محقق، محمد اقبالی و ... ازجمله بازیگران این اثر هستند. جشنواره فیلم بوسان بین روزهای ۱۳ تا ۲۲ مهر (۵ تا ۱۴ اکتبر) در شهر بوسان کره جنوبی برگزار می‌شود.

روزنما

یک فیلمبردار برازنده

۱۰ شهریور زادروز ۴۵ سالگی علیرضا برازنده است

علی رستگار
گروه فرهنگ و هنر

خوشبختانه چراغ فیلمبرداری‌های چشم‌نواز در سینمای ایران همیشه روشن است و در کنار چهره‌های ریشه‌دار و درخشانی چون علیرضا زرین‌دست، محمود کلاری، حسین جعفریان، اصغر رفیعی‌جم و استادان دیگر، جوانان مستعدی هم در این سال‌ها پشت ویزور دوربین قرار گرفته‌اند و درخشیده‌اند؛ تورج اصلانی، هومن بهمنش، پیمان شادمانفر، روزبه رایگا، کوهیار کلاری، هادی بهروز، فرشاد محمدی و مرتضی هدایی از جمله این افراد هستند.
علیرضا برازنده هم یکی از این خوب‌هاست و به جز این‌که رشته فیلمبرداری را به شکل درست و اصولی‌اش و به طور آکادمیک آموخته، به صورت تجربی و با دستیاری بزرگانی چون حسین جعفریان، حمید خضوعی ابیانه، عزیز ساعتی، حسن کریمی و محمود کلاری هم خودش را به جایگاه یکی از مدیران فیلمبرداری خوب سینمای ایران رسانده‌است.
آرایش غلیظ، جیب برخیابان جنوبی، عادت نمی‌کنیم، هزارپا، دارکوب و فیلم درحال اکران دوزیست از جمله فیلم‌هایی است که برازنده مدیریت فیلمبرداری آنها را برعهده داشت. یکی از کارهای خوب علیرضا برازنده در فیلم «بیست و یک روز بعد» (محمدرضا خردمندان) است و او با درک درست فضای قصه از حرکات اغراق‌شده دوربین و قاب‌بندی‌های عجیب و غریب دوری کرده و با روایت تصویری و حرکات مناسب شخصیت اصلی، آن رمز و راز و ابهام در توانایی مرتضی درباره نگه‌داشتن قطار را تقویت می‌کند.
در یکی از سکانس‌های آغازین فیلم، مرتضی قصد دارد با دوربینی که پنهانی و بدون اجازه صاحبش عاریه شده، عملیات محیرالعقول نگه داشتن قطار را در حضور بچه‌های همسن و سالش اجرا کند. وقتی او می‌خواهد دوربین را روی داشبورد ماشینی خراب و رهاشده جانمایی کند، دوربین برازنده هم ماجرا را ساده و در حال و هوای فیلمساز نوجوان فیلم برگزار و با چند نمای ساده و بدون حرکت، ما را مهیای موقعیت ملتهب بعدی می‌کند اما وقتی مرتضی از ماشین خارج می‌شود، با تراولینگ همراهش می‌شویم و درست از اینجاست که با آغاز موسیقی، هیجان مواجهه با اتفاق موردنظر بیشتر می‌شود. وقتی مرتضی برای اشراف به وضعیت قطار، روی تخته سنگی می‌ایستد، دوربین در ارتفاع کمی نسبت به او و در زاویه high angle (سرپایین) قرار می‌گیرد و به مرموز و ماورایی بودن موقعیت می‌افزاید. تصاویر بعدی کم و بیش با حرکات نرم و ساده دوربین همراه است، از جمله دوپن (حرکت افقی دوربین) روی دست‌های مرتضی که آنها را برای توقف قطار بالا می‌آورد و تصویر دوست مرتضی که نگرانی‌اش از سرانجام کار را با قورت‌دادن آب دهان نشان می‌دهد. نمایش چهره بچه‌های پشت فنس که همزمان منتظر غافلگیری یا مچگیری هستند، نمای نزدیک از صورت مرتضی که با چشمان بسته به فکر متوقف‌کردن قطار است، بدون هرگونه خودنمایی در به رخ کشیدن هنر فیلمبرداری است و اتفاقا همین پرهیز و نظاره بی‌اداست که به کار فیلم و انتقال التهاب قصه و دنیای نوجوان‌های آن می‌آید. برازنده حتی در اوج این سکانس و لحظه کم‌شدن سرعت قطار هم از حرکت بی‌دلیل دوربین دوری می‌کند و با نمایش یک نمای متوسط ثابت از مرتضی و تصویر آرام شدن حرکت چرخ‌های قطار روی ریل، کار سکانس را به خوبی راه می‌اندازد.

برای دیدن این سکانس کد بالا را اسکن کنید

گزارش

«جام جم» آسیب‌های فرهنگی و حرفه‌ای عرصه صداپیشگی را بررسی می‌کند

دوبله کُشی در استودیوهای زیرزمینی

صبا کریمی
گروه فرهنگ و هنر

دوبله، هنر مؤثر و ارزشمندی است که اگر از کانال دوبلورهای حرفه‌ای به جریان بیفتد نه‌تنها اصالت نسخه اصلی را حفظ و از خدشه‌دار شدن ارزش هنری آن جلوگیری می‌کند، چه‌بسا می‌تواند آن را به نسخه‌ای ماندگار و درخور توجه در حافظه سینمایی کشور تبدیل کند. فراگیر شدن دوبله‌های زیرزمینی و استودیوهایی که مثل قارچ از گوشه و کنار سربیرون می‌آورند به مثابه تهدیدی جدی برای دوبله رسمی هستند که نه‌تنها به اصالت دوبله ضربه می‌زنند، بلکه استودیوهای زیرزمینی با انتشار نسخه‌های دوبله‌شده بدون کیفیت و نازل و به‌راه‌انداختن جریانی سخیف در این مسیر تهدیدی برای فرهنگ جامعه محسوب می‌شوند و خواسته یا ناخواسته درپی اشاعه ضدارزش‌ها هستند.
این‌که استودیوهای زیرزمینی چطور به وجود آمدند، چه کسانی پشت آن هستند و چرا نظارتی بر فعالیت آنها صورت نمی‌گیرد سؤالاتی است که باید پاسخش را مسئولان وزارت ارشاد بدهند که ظاهرا توجه به این معضل در اولویت‌شان نیست. در ادامه با دو نفر از دوبلورهای باسابقه پیرامون این موضوع به گفت‌وگو پرداختیم.

منوچهر والی‌زاده، دوبلور پیشکسوت، گوینده و بازیگر در صحبت‌های خود از شخصی نام می‌برد که به آقای زیرزمینی معروف بوده و طبق گفته این مدیر دوبلاژ قدیمی از اوایل انقلاب سر و کله‌اش پیدا شد و اتفاقا مسبب شکل‌گیری دوبله زیرزمینی بوده است. والی‌زاده با مرور خاطراتش به گذشته‌ها برمی‌گردد و درباره این فرد می‌گوید: یک آقایی بود اوایل انقلاب که وارد حرفه دوبلاژ شد و وقتی ویدئو، نوارهای وی‌اچ‌اس و ... آمد، پنهانی کار می‌کرد و بعدها اسمش را گذاشتند آقای زیرزمینی؛ اصلا از همان زمان بی‌خود و بی‌جهت این واژه را در دوبلاژ جا انداخت.
وی ادامه می‌دهد: او کلاهبردار بود و از بسیاری جوانان دوبلور یا علاقه‌مند به دوبله سوءاستفاده می‌کرد. به این ترتیب جوانان را به بهانه این‌که به‌جای نقش‌های مختلف حرف بزنند می‌برد و فیلم‌ها را به‌صورت رایگان دوبله می‌کرد و به جاهای مختلف و احیانا تلویزیون هم می‌فروخت.
خب، آن زمان کسانی که علاقه‌مند بودند می‌رفتند و به‌رغم این‌که دستمزدی هم نداشتند با او کار می‌کردند. بعدها هم از ایران رفت و اگر امروز از خیلی دوبلورها سؤال کنید، او را به یاد دارند که چطور کلاهبرداری می‌کرد.
والی‌زاده می‌گوید: دوبلوری شغل آزاد است و هرکسی بخواهد می‌تواند وارد آن شده و به شیوه‌های مختلف مشغول به کار شود. درحالی‌که هرکسی استعداد، صدا و بیانی دارد باید از آن در مسیر درست استفاده کند. خوشبختانه امروز به‌قدری متقاضی در دوبله زیاد شده که حد ندارد و خیلی از آنها هم کار می‌کنند.

مثل آب‌خوردن دوبله می‌کنند

والی‌زاده ادامه می‌دهد: همان‌طور که گفتم این شغل آزاد و تا حدودی غیررسمی است و یکی از گرفتاری‌هایش هم همین است. درحال حاضر تهران و شهرستان‌ها پر از استودیوهای دوبله است و هرکسی پولی داشته در گوشه و کنار شهر یک اتاق اجاره کرده و دستگاه‌های دیجیتال و چند مونیتور و تلویزیون جلویش گذاشته و مثل آب‌خوردن دوبله می‌کند.
این دوبلور باسابقه، به اثرات کرونا بر دوبله ایران اشاره کرده، می‌افزاید: با فروکش کردن کرونا هم وضعیت تغییری نکرده و اتفاقا کسانی که تازه وارد دنیای دوبله شدند با این شیوه کارشان را شروع و به آن عادت کردند و فکر می‌کنم این رویه ادامه پیدا کند و دیگر مثل قدیم آن‌طور که همه دورهم بودیم و فیلم را دوبله می‌کردیم تکرار نشود. این مدیر دوبلاژ پیشکسوت به یک مسأله مهم دیگر اشاره می‌کند و معتقد است شیوع کرونا هم به این وضعیت دامن زده و باعث شده دوبله‌ها تک‌نفره شود. او ادامه می‌دهد: دیگر مانند گذشته همه دوبلورها در یک اتاق کنار هم نیستند و فقط یک مدیر دوبلاژ در اتاق است. مثلا این روزها من در یک روز دو فیلم سینمایی و نقش تام هنکس و تام کروز را تک و تنها دوبله می‌کنم و اصلا نمی‌دانم دوبلور نقش‌های مقابل من چه کسانی هستند.
سعید شیخ‌زاده، گوینده و مدیر دوبلاژ هم با اشاره به فراگیرشدن فعالیت‌های زیرزمینی دوبله معتقد است هنر ما نسبت به سال‌های گذشته سیر نزولی پیدا کرده زیرا نگاه تجاری حاکم شده و می‌خواهیم همه چیز را ارزان تمام کنیم. او با اشاره به دلایل شکل‌گیری این گروه‌ها می‌گوید: افرادی که در دوبله زیرزمینی فعالیت دارند به‌عنوان کارآموز و بدون دستمزد گویندگی می‌کنند اما کارآموزی پیش چه کسی؟! پیش کسانی که یک بساطی راه‌انداخته و اسمش را گذاشته‌اند دوبله. درحالی‌که این حرفه اصولی دارد و طبیعتا وقتی تشکیلاتی وجود ندارد حق و حقوق افراد هم در نظر گرفته نمی‌شود.

مصادیق جرم!

والی‌زاده به موضوع ضرورت نظارت بر دوبله تاکید دارد و می‌گوید: الان می‌شود با یک موبایل فیلم دوبله کرد و همه برای خودشان مدیر دوبلاژ شده‌اند و متاسفانه من می‌شنوم که انیمیشن‌های کودکان را با الفاظ بد و سخیفی دوبله می‌کنند. طبیعتا در این شرایط نظارت خیلی سخت‌تر خواهد بود اما وزارت فرهنگ و ارشاد باید به این مسأله ورود کند و جلوی آنها را بگیرد و اگر قدم پیش بگذارد، می‌تواند بر فعالیت آنها نظارت کند.

> **متاسفانه در فیلم و انیمیشن کودک فحاشی و شوخی‌های بزرگسالانه می‌کنند و عجیب است که مدیران ارشاد به‌جای رسیدگی به این وضعیت، منفعل هستند و این فیلم‌ها هم به‌سادگی پخش می‌شوند. اینها در حال تخریب فرهنگ نسل آینده هستند**

سعید شیخ‌زاده، دوبلور هم با هشدار نسبت به دوبله‌های زیرزمینی که در ژانر کودک انجام می‌شود، تاکید می‌کند: متاسفانه در فیلم و انیمیشن کودک فحاشی و شوخی‌های بزرگسالانه می‌کنند و عجیب است که مدیران ارشاد به‌جای رسیدگی به این وضعیت، منفعل هستند و این فیلم‌ها هم به‌سادگی پخش می‌شوند. به نظرم اینها در حال تخریب فرهنگ نسل آینده هستند. اگر قرار بود فیلم‌های انیمیشن دنیا چنین ادبیاتی داشته باشند اصلا هیچ مرجعی به آنها اجازه ساخت نمی‌داد اما ما چقدر در کشورمان به این قضیه رسیدگی می‌کنیم؟ نکته اینجاست که نه‌تنها رسیدگی صورت نمی‌گیرد حتی دوستان وزارت ارشاد این عزیزان را تایید هم می‌کنند و می‌گویند اینها بامزه‌اند! و جالب است، من سال‌هاست این جمله «بامزه هستند» را می‌شنوم! والی‌زاده با تاکید بر این‌که وزارت ارشاد باید خیلی جدی به این قضیه ورود کند و جلوی گروه‌های زیرزمینی را بگیرد، حرفش را این‌طور تمام می‌کند و به جوانانی هم که استعداد دارند و به دوبله علاقه‌مندند توصیه می‌کند تکنیکی جلو بروند و هنرشان را خوب خرج کنند.

دوبله زیرزمینی، مصداق جرم است

موضوع رهابودن دوبله و عدم نظارت بر آن در صحبت‌های شیخ‌زاده هم مشهود است. او تاکید می‌کند: من چیزهایی از دوبله‌های زیرزمینی می‌شنوم که فکر می‌کنم مصداق جرم است؛ به‌طور مثال از کسانی که می‌خواهند وارد عرصه دوبله شوند امضا می‌گیرند که بدون دستمزد یکی دو سالی را کارآموزی کنند.
آنها هم در این گروه‌ها مشغول کار می‌شوند درحالی‌که نه آینده‌ای دارند و نه سابقه کاری برایشان ثبت می‌شود و فقط وقت خود را هدر می‌دهند. از طرف دیگر با تهیه‌کننده طوری برخورد می‌کنند که کار را به نازل‌ترین قیمت برسانند و تهیه‌کننده‌ها هم اصولا سودی از همکاری با این گروه‌ها نمی‌برند و فقط به‌دلیل کاهش هزینه‌ها سراغ آنها می‌روند و درمجموع فکر نمی‌کنم حتی بتوان یک مورد دوبله خوب پیدا کرد که توسط این گروه‌ها انجام شده باشد.
وی در تشریح برخی مشکلات در دوبله‌های غیرقانونی و بدون نظارت می‌گوید: در همه جای دنیا شوخی‌های بزرگسالانه در فیلم‌ها وجود دارد و از آنجا که مردم بسیاری از کشورهای جهان به‌راحتی نمی‌خندند، تولیدکنندگان هم دست به هرکاری می‌زنند که بتوانند مردم‌شان را بخندانند ولی ما فرهنگی غنی در طنز و کمدی داریم و اصلا نیازی به این ابزارهای بی‌فرهنگی نیست که از طریق آن مردم را بخندانیم؛ به‌خصوص ژانر کودک که همه جای دنیا نسبت به آن حساس است اما ما اصلا مراقبتی نداریم و هیچ ارگان و مدیری به این فکر نمی‌کند که به این وضعیت رسیدگی کند. اینها همه ضرباتی است که گروه‌های زیرزمینی وارد می‌کنند، گروه‌هایی که نه شناسنامه‌ای دارند و نه کسی آنها را می‌شناسد!
اما به جرأت می‌توانم بگویم ۹۰ درصد گویندگانی که در پلتفرم‌های اینترنتی کار دوبله انجام می‌دهند مجوز رسمی ندارند و تحت نظر هیچ تشکیلاتی هم نیستند و جالب است بسیاری از آنها جذب شبکه‌های ماهواره‌ای و ... می‌شوند.
این مدیر دوبلاژ با تاکید بر این‌که هیچ مخالفتی با حضور نیروهای آموزش‌دیده در فضای دوبله رسمی وجود ندارد، می‌گوید: من با شیوه قلع‌وقمع موافق نیستم بلکه باید آنها را اصولی و در چارچوب قواعد انجمن ساماندهی کنیم، در این شرایط است که کیفیت کار بالا می‌رود و فضای رقابتی شکل می‌گیرد و از سوی دیگر کمتر شاهد اشاعه فرهنگ سخیف در دوبله خواهیم بود.

برش

ضرورت شناسایی پلتفرم‌هایی که با گروه‌های زیرزمینی همکاری می‌کنند

سعید شیخ‌زاده به اهمیت نقش ساترا به‌عنوان اهرم بازدارنده برای رصد و جلوگیری از تخلفات گروه‌های زیرزمینی دوبله اشاره می‌کند و می‌گوید: به نظرم اگر ساترا و وزارت ارشاد بخواهند جلوی این وضعیت را بگیرند می‌توانند آنها را شناسایی کنند.
درحال حاضر پلتفرم‌های اینترنتی همچون «لنز»، «گپ‌فیلم» و «فیلم‌نت» از دوبله زیرزمینی استفاده می‌کنند چراکه قیمت‌شان چندبرابر پایین‌تر از حد استاندارد است. خوشبختانه دوبله رسمی کارش را به‌خوبی انجام می‌دهد و نسلی را آماده کرده که بتواند آینده دوبله این کشور را محافظت کند و درواقع نسل طلایی آینده باشد اما عجیب است گاهی می‌بینیم حجم فعالیت گروه‌های زیرزمینی از این انجمن، با قدمتی بیش از ۵۰ سال هم بیشتر است.

دیالوگ ماندگار

سرت را بالا بگیر

کفتراهی حالت رو می‌پرسن. دوست داشتی، وقت داشتی بیا سر بزن بهشون. گریه نکنی بابا. نه! گریه مال مرده، فقط سرت رو بالا بگیر گریه کن! دیالوگی از فیلم «حوض نقاشی» ساخته مازیار میری را خواندید. این فیلم با بازی شهاب حسینی، نگار جواهریان، فرشته صدرعرفایی، سپهراد فرزامی، سیامک احصایی و الهام کردا به چالش‌های رابطه یک فرزند با پدر و مادر معلولش می‌پردازد. در این دیالوگ، پدر در حال گفت‌وگو با پسرش است که خانه را ترک گفته است.

تولید

پایان فیلمبرداری «تابستانی که برف آمد»

فیلمبرداری فیلم سینمایی «تابستانی که برف آمد» به کارگردانی نسیم فروغ با تکمیل گروه بازیگران به پایان رسید و تدوین این اثر توسط سینا گنجوی آغاز شد. تهیه‌کنندگی این فیلم را که فیلمبرداری آن از اوایل مرداد آغاز شده بود، مریم بحرالعلومی به عهده دارد. بحرالعلومی پیش از این به عنوان کارگردان، فیلم‌های «پاسیو» و «شهربانو» را ساخته بود. سینا گنجوی تدوینگر تابستانی که برف آمد هم که همکاری با کارگردانانی چون بهمن فرمان‌آرا، ناصر تقوایی و مرجان اشرفی‌زاده را در کارنامه دارد، قبلا با بحرالعلومی همکاری کرده و تدوین دو فیلم سینمایی او را انجام داده است. رضا اخلاقی‌راد، نوشین مسعودیان، غزل شجاعی، امین ایمانی، محمد حیدری، روژان ایرجی، مانی پارسا و شیرین آقاکاشی از جمله بازیگران این فیلم هستند. برخی دیگر از عوامل این فیلم عبارتند از: مدیر فیلمبرداری: مسعود امینی‌تیرانی، مدیر صدابرداری: علی کیان‌ارثی، فیلمنامه: فاطیما اباحمزه، طراح چهره‌پردازی: امید گل‌زاده، طراحان صحنه‌ولباس: فرحناز نادری و مژگان عیوضی/ جام جم

رویداد

آغاز هفته فیلم استرالیا در تهران

مدیرعامل بنیاد سینمایی فارابی با اشاره به این‌که هفته‌های فیلم می‌تواند مسیر خوبی برای شناخت ملت‌ها از هم و نزدیک‌تر شدن آنها باشد، گفت: ما در بنیاد سینمایی فارابی به دنبال آن هستیم تا از دریچه سینما تعاملات فرهنگی میان ایران و دیگر کشورها را گسترش دهیم. سیدمهدی جوادی تصریح کرد: سینمای ایران به‌عنوان یک سینمای شریف و پاک به‌ویژه بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، همواره در عرصه جهانی روایتگر همین اشتراکات انسانی و ماندگار بوده است. دبیر سی‌وپنجمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان با اشاره به این‌که هفته‌های فیلم می‌تواند یک فتح باب و بهانه خوبی برای گفت‌وگو و نزدیک‌تر شدن ملت‌ها به یکدیگر باشد، گفت: ما خوشحالیم که امروز آغازگر هفته فیلم استرالیا در جمهوری اسلامی ایران هستیم. فرصت همکاری با کشور استرالیا به‌عنوان کشوری که از لحاظ وسعت جغرافیایی و تنوع قومیت‌ها و قدمت بومیان ساکن از کشورهای غنی است، برای ما فرصتی مغتنم است و علاقه‌مندیم تا تعاملات فرهنگی و سینمایی خود را با این کشور گسترده‌تر کنیم. / جام جم